

Asia: OM 6/58/2016

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle saamen kielilain muuttamisesta

Kysymykset / Gažaldagat / Koččamušah / Kõõččmõõžž

Yleiset huomiot luonnoksesta hallituksen esitykseksi saamen kielilain muuttamisesta /Oppalaš fuomášumit hápmosa birra, man ráđđehus evttoha riikkabeivviide sámi giellalága nuppástuhttimis /Almoliih huámmášumeh hammiittásâst haldâttâs oovdânpyehtimin säämi kielâlaavâ muttemist /Takai vuâmmšõõžž häämstõõžž pirr halltõõžž čuá'jtõõžžâst sää'm kiõll-lää'jj mu'ttmest

Lakiesityksessä esitetään saamen kielilaista poistettavaksi saamelaisen määritelmä, koska kyseisessä lainkohdassa viitataan saamelaiskäräjistä annettuun lakiin ja tämä on valmistelijoiden käsityksen mukaan lain soveltajan kannalta ongelmallinen. Esitys on ristiriidassa julkisuuteen tulleen Pohjoismaisen saamelaissopimuksen kanssa. Sen 21 artiklassa saamen kielen käytöstä todetaan, että "Saamelaisilla on oikeus käyttää saamen kieltä tuomioistuimissa ja asioitaessa viranomaisien kanssa saamelaisalueella". Johdonmukaista olisi, että saamen kielilaissa säilytettäisiin nykyinen maininta, jonka mukaan kielelliset oikeudet koskevat saamelaisia. Oikeuksien laajentaminen saamenkielisiin laajentaisi kielellisiä oikeuksia nykyisestä, millä voi olla myös kustannusvaikutuksia. Lausuntonaan kunta esittää, että kielilakia ei muuteta niin, että ne laajenisivat koskemaan saamenkielisiä.

Inarin kunta kiinnittää huomiota siihen, että kielilaista kunnalle aiheutuviin velvoitteihin ei kunta saa riittävästi valtion rahoitusta. Inarin kunnalle aiheutuvia kustannuksia lisää se, että Inarissa ainoana Suomen kunnista käytetään kolme saamen kieltä.

Onko esityksessä huomioitu kaikki relevantit viranomaiset ja ovatko viittaukset viranomaisiin ajan tasalla? / Leatgo evttohusas vuhtiiváldon buot relevánta eiseválddit ja leatgo čujuhusat eiseválddiide áiggi dásis? /Láá-uv oovdânpyehtimist valdum vuotân puoh merhâšittee virgeomâhááh já láá-uv čujottâsah virgeomâháid ááigi tääsist? /Lie-go čuá'jtõõžžâst valddum lokku puk relevaant ve'rggnee'kk da lie-go vi'jttjõõžž ve'rggnii'kki árra áái'j tää'zzest?

Erillistä säädöstä ei lakiin tulisi sisällyttää, koska lain soveltamisala on määritelty riittävästi.

Olisiko syytä sisällyttää lakiin erillinen säännös kielellisistä oikeuksista sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluissa ja tulisiko tämä tehdä lain 32 §:ää muuttamalla vai lisäämällä kokonaan uusi säännös? Tällä hetkellä sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelut on mainittu voimassa olevan lain perusteluissa, mutta käytännössä kielelliset oikeudet toteutuvat sosiaali- ja terveydenhuollossa huonosti. / Galggašiigo láhkii biddjot sierra mearrádus sosiála- ja dearvvašvuodábalvalusaide guoski gielalaš rivttiin ja berrešiigo dán dahkat nu, ahte nuppástuhtá lága 32 paragrafa vai lasihuvvogo ollásit ođđa njuolggadus? Dál sosiála- ja dearvvašvuodábalvalusat leat namuhuvvon fámus leahkki lága vuoduštusain, muhto geamádagas gielalaš rievttit ollašuvvet hejot sosiála- ja dearvvasvuodáfuolahusas. /Kolgáččij-uv laahân siskálmittiđ sierâ njuolgádus kielâlijn vuoigâdvuođâin sosiaal- já tiervâsvuođâhuolâttâspalvâlusâin já kolgáččij-uv tom toohâđ nuuvt, ete muttoo laahâ 32 § vâi nuuvt ete lasettuvoo ollásávt uđđa njuolggádus? Tâäl sosiaal- já tiervâsvuođâhuolâttâspalvâlusah láá mainâšum vyeimist orroo laavâ vuáđustâsâin, mutâ keevâtlávt kielâliih vuoigâdvuođah olášuveh sosiaal- já tiervâsvuođâhuolâttâsâst hyeneeht. / Le'čči-a mäinn sii'skeed läkka jee'rab šiöttâlm kíõl'laž vuõiggâdvuođin sosiaal- da tiõrvâsvuođtkääzkkõõzzin da õõlgči-a tát tuejjeed lää'jj 32 § muu'ttee'l avi láá'zztee'l obbnes ođđ šiöttâlm? Tán poodd sosiaal- da tiõrvâsvuođtkääzkkõõzz lie peäggtum viõggâst áárrai lää'jj vuáđtee'lmin, leša tuõttjie'llmest kíõl'laž vuõiggâdvuođ teáuddje sosiaal- da tiõrvâsvuođthuõlâst hue'neld.

Lakiesityksessä on otettu riittävästi huomioon kielellisistä oikeuksista sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluista muutoin, mutta pykälään 25 § 1 momenttiin esitetään muutosta niin, että oikeus palkalliseen virkavapauteen on myös 2 momentissa mainitulla maakunnan virkamiehellä tai työntekijällä. Perustelut tähän löytyvät esityksen sivuilta 6-7, jossa todetaan, että saamenkielisten kielelliset oikeudet toteutuvat huonosti erityisesti sosiaali- ja terveystaloudellisuudessa. Valtion tulee edistää saamenkielisten sosiaali- ja terveystaloudellisuuden saattamista huolehtimalla valtion taloudellisesta vastuusta (31 §), Valtionavustuksen tulee kattaa todelliset kustannukset. Valtion erillisrahoituksen tulee kattaa maakunnalle tarpeellisen saamen kielen taidon hankkimisesta aiheutuvat kustannukset.

Onko esityksessä otettu riittävästi ja tarpeeksi kattavasti huomioon meneillään oleva maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistus ja sen tuomat muutokset? / Leatgo evttohusas váldon doarvái vuhtii jođus leahkki eanagotte- ja sosiála- ja dearvvašvuodáfuolahusa ordnenodástus ja nuppástusat, maid dat mielddisbukta? /Láá-uv oovdânpyehthemist valdum nokko já tuárvi luávden vuotân joođoost orroo eennâmkodde- já sosiaal- já tiervâsvuođâhuolâttâs ornimuđâsmittem já ton pyehthem nubástusah? / Lie-go čuä'jtõõzzâst valddum ri'jtteeninalla lokku jáá'ttmen áárrai mäddká'dd- da sosiaal- da tiõrvâsvuođthuõl já'rjstemoođõõzz da tõn pu'httem muttâz? Kätt-a čuä'jtõs nokk puârast jáá'ttmen áárrai mäddká'dd- da sosiaal- da tiõrvâsvuođthuõl já'rjstemoođõõzz da tõn pu'httem muttsid?

-

Onko esityksessä huomioitu oikein viittaukset muuhun lainsäädäntöön? / Leatgo evttohusas váldon riehta vuhtii čujuhusat, mainna čujuhuvvo eará lahkamearrádusaide? /Láá-uv oovdânpyehthemist valdum vuotân olmânaál čujottâsah eres lahâaasâtmân? /Lie-go čuä'jtõõzzâst valddum puârast lokku vi'jttjõõzz jee'res lää'jjeâttmõõžž árra?

-

Kalla Anne-Marie
Inarin kunta - Kunnanhallitus